

Utbildningsinspektion i Hjortsbergaskolan, grundskola F-6

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Hjortsbergaskolan	Antal barn/elever
Grundskola	85
Skolbarnsomsorg	39
Förskoleverksamhet	28
Förskoleklass	12

Skolans vision är ”Alla barn skall lämna Hjortsbergaskolan med stor aptit på livet och med en positiv självbild”.

Utbildningen i skolan omfattar förskoleklass, grundskola årskurs 1-6, i skolbyggnaden finns också fritidshem och förskola.

I skolan finns också en fritidsgård som på onsdagseftermiddagarna är öppen för barn mellan 10 och 13 år. Fritidsgården är även öppen för ungdomar i åldern 13-18 år på fredagskvällarna.

I skolan arbetar 24 personer, ca 19 tjänster. I förskoleklassen arbetar 0,62 förskollärare och i årskurserna 1-6 finns 8 lärare (inklusive 0,5 speciallärare).

I skolan finns 0,8 tjänst som är en resurs för stöd, och tjänsten fördelas på tre lärare.

I förskolan finns fyra anställda på varje avdelning, inklusive en resurs för ett barn i behov av stöd. Av de 8 anställda är tre utbildade förskollärare, fem har barnskötarutbildning.

I fritidshemmet finns det två grupper med 20 respektive 19 barn. I varje grupp arbetar två personer, den totala resursen är 2,25 årsarbetare. Av personalen är det en person som är utbildad fritidspedagog.

Skolans elever och pedagogiska personal arbetar i arbetslag. Arbetslagen utgörs av Lunden, som omfattar förskoleklass, årskurs 1 och 2 samt fritidshem och Regnbågen som omfattar årskurs 3-6 och fritidshem. På Lunden finns 39 elever och på Regnbågen 58. Årskurs 7-9 går eleverna på Grönkullaskolan i Alvesta. På förskolan, Sjölyckan, finns 28 barn i åldern 1-5 år. Barnen är uppdelade på två avdelningar, 1-3 åringar respektive 4-5 åringar. Förskolans personal utgör ett eget arbetslag.

Skolan ligger i Hjortsberga, en liten by med ca 900 invånare 10 km från Alvesta. Skolans upptagningsområde är vidsträckt, barnen kommer från landsbygden eller de små byarna runt om. Sett ur ett socialt och kulturellt perspektiv är befolkningen i skolans upptagningsområde blandad, dock finns det få elever med utländsk bakgrund på skolan. Flertalet elever har lång skolväg och 85 procent åker skolskjuts till skolan.

Skolan är vackert belägen intill en sjö och omges av en inbjudande, skogsliknande naturtomt. Byggnaderna uppfördes 1960 och renoverades/byggdes till 1990 och 2003.

Genomförandet av inspektionen i Hjortsbergaskolan

Skolverket sände den 5 maj 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Hjortsbergaskolan har bestått av undervisningsråd Agneta Ericsson och vikarierande undervisningsråd Helena Olivestam Torold. Besök i Hjortsbergaskolan genomfördes den 8 september och 20 oktober 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Hjortsbergaskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Hjortsbergaskolan genomfördes intervjuer med rektorn, elever, lärare, pedagoger samt föräldrar. Under besöket var alla elever engagerade i att avsluta ett gemensamt temaarbete kring "De olympiska spelen". Samtliga klasser i skolan besöktes under dagen.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

I Hjortsbergaskolan pågår ett intensivt och medvetet arbete kring värdegrundsfrågorna. Ett märkbart resultat av detta är den varma och trivsamma stämning som präglar skolan. Alla grupper, elever, lärare och föräldrar uppger att det är en skola där alla barn och elever blir sedda och där man sällan har något fall av kränkande behandling. De samtal som förs med olika grupper under dagen, tillsammans med de observationer inspektörerna gör, ger bilden av en skola där eleverna inte blir "syndabockar" eller problembärare, utan skolan tar sitt ansvar

och vidtar åtgärder. I klassrummen är det generellt så att eleverna behandlas med respekt och det finns en dialog med läraren som också återkopplar till eleverna på ett konstruktivt sätt. Eleverna tar ansvar för varandra så att ingen skall vara utanför. Avslutningssamtal med eleverna i årskurs 6 visar också på en skola med bra stämning och trygga elever. Inspektörerna kan konstatera att det prioriterade arbetet med en gemensam värdegrund har gett goda resultat. Det finns dock fortfarande en del problem på skolan och nollvisionen är ännu inte verklighet.

En utvecklad elevdemokrati där eleverna har inflytande i vardagsarbetet och möjlighet att påverka sin undervisningssituation lyfts fram som en viktig utvecklingsfråga i skolans lokala arbetsplan. Under besöket kunde inspektörerna se exempel på elevinflytande av olika grader. De äldre eleverna var i stor utsträckning vana att påverka sin utbildning, medan undervisningen för de yngre eleverna i många avseenden var helt lärarstyrd. Elevernas möjlighet att påverka varierade också mellan lärare och arbetslag.

Eleverna som intervjuades visade prov på vilja till engagemang och ansvar. Elever från Hjortsbergskolan återfanns på Grönkullaskolan i hög utsträckning i elevråd och andra ansvarsupdrag.

Förskolans verksamhet

Förskolan erbjuder barnen en trygg och varm miljö. Samspelet mellan vuxna och barn och mellan barnen är hänsynsfull och präglad av omtanke. Barnens möjlighet till påverkan är stor, de kan välja lekar utifrån behov och intressen och personalen fångar barnens tankar och idéer för att bygga vidare på dem. Barnen visar lust att lära, är nyfikna och intresserade. Inspektörerna möter frimodiga och öppna barn som har lätt att ta kontakt.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att resultatet av förskolans/skolans arbete med normer och värden huvudsakligen är gott. Verksamheten präglas av god stämning och förhållandet mellan vuxna och barn/elever och mellan barn/elever präglas av hänsyn och respekt. Barnen/eleverna är engagerade och har utvecklat en förmåga och lust att uttrycka sina åsikter för att påverka.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

I Hjortsbergskolan har eleverna i huvudsak god kännedom om målen, de vet vad de skall uppnå och också vad olika arbetspass syftar till. Skolans resultat avseende elevernas förmåga att se sitt eget lärande, att vara engagerade och ha lust att lära är mycket gott.

Elevernas kunskapsresultat utifrån resultaten på ämnesproven i årskurs 5 visar följande resultat våren 2004:

I matematik uppnådde 6 av 16 elever inte målen för godkänt.

I engelska uppnådde 2 av 16 inte målen för godkänt.

I svenska uppnådde 1 av 16 inte målen för godkänt (ytterligare 2 enbart delvis).

Resultaten i matematik är inte goda och även i övriga ämnen har skolan inlett diskussioner för att förbättra elevernas kunskapsresultat. Ett arbete har påbörjats för att stimulera läsintresset och lärarna upplever att eleverna läser mera skönlitteratur idag än tidigare. Intresset för matematik ökade också efter det matematiktema man arbetat med under förra läsåret. Det sker ingen systematisk uppföljning av elevernas kunskapsresultat i Grönkullaskolan, som tar emot eleverna i årskurs 7. Detta innebär att lärarna på Hjortsbergskolan inte har någon uppfattning om resultaten för eleverna under deras fortsatta skolgång.

Förskolan

På förskolan utgör omvårdnad och lärande en väl integrerad enhet. De aktiviteter som genomföres bygger på att barnen skall vara trygga i miljön och samtidigt uppleva lust och nyfikenhet. Barnen visar prov på att utveckla sina olika förmågor genom att det erbjuds många sätt att uttrycka sig, många former av skapande aktiviteter och lek. Under den aktivitet med fingerfärg som pågick under besöket visade barnen prov på att ha utvecklat sin motorik, koordinationsförmåga och kroppsuppfattning. Personalen hade i huvudsak en utvecklande dialog med barnen.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans resultat när det gäller elevernas lust att lära, kännedom om målen för sitt lärande och engagemang i läroprocesserna är mycket gott medan kunskapsresultaten utifrån ämnesproven i matematik för år fem pekar på behov av förbättringsinsatser. Elevernas resultat under fortsatt skolgång går inte att bedöma eftersom uppföljning saknas. Förskolans arbete uppvisar god kvalitet.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

I Hjortsbergskolan pågår ett föredömligt arbete för att skapa en god skolmiljö där alla blir sedda, ingen blir mobbad och där eleverna upplever att de kan påverka. Detta har varit den prioriterade uppgiften under det senaste läsåret. Skolan arbetar intensivt och medvetet med samtal, det sker en ständig dialog kring värderingsfrågor och förhållningssätt. Skolan har haft stöd ifrån Pedagogcentralen för att utveckla arbetet kring normer och värden. Hjortsbergskolans pro-

gram mot kränkande behandling, benämnd "Konflikthanteringsplan" är en tydlig och konkret plan. Den innehåller förebyggande insatser, tydliga åtgärder, tydlig ansvarsfördelning och omfattar alla de olika former av kränkningar som kan vara aktuella. Med planen som bas finns ett medvetet arbete för att skapa en miljö där kränkningar inte förekommer och där alla behandlar varandra med respekt. Det finns dock enstaka tecken på att ytterligare förankringsarbete behövs för att skapa en gedigen och hållbar plattform som omfattar alla vuxna och innehåller en gemensam elev- och kunskapssyn.

I arbetet med att förebygga mobbning har skolan bl.a. bildat kamratgrupper där elever i olika åldrar möts och lär känna varandra. Kamratgrupperna, som är samma under tre år (10 elever och en vuxen) arbetar med dilemmafrågor och andra gruppstärkande aktiviteter. Grupperna är också ofta indelningsgrunden för skolans lag vid olika tävlingar, idrottsdagar och liknande.

Vuxna finns ute på rasterna, ibland har eleverna raster tillsammans i de olika årskurserna, ibland har de "egna" raster i ett medvetet syfte att skapa samhörighet men också för att ge utrymme för äldre och yngre barns olika intressen.

Elevvårdsteamet, som består av rektorn, skolsköterska, speciallärare och förskollärare (specialpedagog) är den centrala gruppen i mobbningsärenden. Elevvårdsteamets uppgift är att arbeta med förebyggande och uppföljande arbete vid olika former av kränkningar och konflikter.

I klass 5-6 har man haft en samtalsmodell där skolan, med hjälp av resurser från Pedagogcentralen, intervjuat alla eleverna för att få en bild av hur de mår och hur de ser på skolan. Resultatet av intervjuerna skall sedan analyseras och leda till förbättringsåtgärder.

Elevernars inflytande över sin undervisningssituation varierar en del beroende på vilken lärare som undervisar i klassen. Det finns många goda exempel på skolan, men också utrymme för förbättring, speciellt för de yngre eleverna. Genom att dra nytta av det goda arbete som pågår i en del klasser och förankra tankarna i hela personalgruppen kan detta område utvecklas.

Elevrådet på skolan är aktivt och eleverna uppger att de lär sig "vad demokrati är" och att man tar upp frågor och önskemål när man vill ändra någonting. Rektorn är sammankallande till elevrådets möten. Skol IF som är ett forum för idrottsfrågor, It-rådet och matrådet är andra grupper som syftar till att öka elevernas möjligheter till delaktighet och påverkan.

I skolans enhetsråd ingår rektorn, två föräldrarepresentanter från förskolan och från varje klass och en representant från varje arbetslag. Dagordning skickas ut till alla föräldrar liksom minnesanteckningar och alla föräldrar är välkomna att delta i mötena som äger rum två gånger per termin. Enhetsrådet är delaktigt i skolans utvärderingsarbete, diskuterar mål, föräldrasamarbete och innehåll på föräldramötena. De intervjuade föräldrarna anser att skolans föräldrar känner sig delaktiga, kan påverka och att skolans ledning och personal ser positivt på deras engagemang. De är också väl informerade, även angående målen för undervisningen. Det skickas veckobrev från alla klasser/grupper till hemmen och skolans egen tidning, Enhetsbladet, skickas ut till alla hushåll i upptagningsområdet i syfte att göra skolan till allas angelägenhet. Föräldrarnas engagemang får

en fortsättning i Grönkullaskolan, där föräldrar från Hjortsbergaskolan tar aktiv del i olika grupper.

Förskolan

I förskolan arbetas det medvetet med att barnen skall lära sig att förhålla sig till varandra, grupperna är små och personalen finns nära och har möjlighet att agera direkt då något händer. Barnens inflytande på verksamheten kommer mest till uttryck i leken, där de fritt väljer vad de vill göra. När förskolan planerar tema är barnen delaktiga och får berätta vad de vill skall ingå, vad de tycker är roligt eller vill veta mera om. Samarbetet med föräldrarna är nära och engagerat, samtal om barnets utveckling sker vid hämtning och lämning såväl som vid de återkommande utvecklingssamtalen. Förskolans föräldrar har två representer i enhetsrådet.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att det pågår ett intensivt och, i många avseenden, föredömligt arbete när det gäller barnens/elevernas arbetsmiljö och delaktighet. Skolan har byggt upp en struktur för att elevdemokratien skall ha tillräckliga kanaler, eleverna känner sig delaktiga och väl informerade. Arbetet i enhetsrådet är ett föredömligt sätt för att skapa ett aktivt föräldraengagemang och föräldrarna är också i övrigt väl informerade. Fortsatta ansträngningar för att ytterligare befästa den gemensamma barn/elev- och kunskapssynen för att säkerställa att den omfattar alla på enheten bör dock göras. Arbetet med att utveckla elevernas möjlighet att påverka undervisningens innehåll och arbetsformer bör fortsätta, här finns utrymme för förbättring.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Under inspektionsbesöket är alla elever på skolan engagerade i arbetet med att avsluta och utvärdera "Olympiaden", det tema skolan haft under några veckor. Inspektörerna ser många föredömliga exempel på hur man inom temat arbetat ämnes- och gruppövergripande. De samtal som förs i syfte att utvärdera temat fångar på ett föredömligt sätt upp elevernas frågor och funderingar: Vad har vi gjort, varför hade vi detta tema, vad har vi lärt oss, vad kan bli bättre? Det visas prov på olika arbetssätt, olika uttryckssätt och olika redovisningsformer.

Efter att under de senaste läsåren, speciellt under det föregående, prioriterat arbetet med att skapa en helhet i ett 1-13 årsperspektiv och förankra den demokratiska värdegrunden står nu skolan inför utmaningen att arbeta med att förbättra elevernas kunskapsresultat. Skolan behöver ta ytterligare steg för att utveckla en gemensam helhetssyn från förskoleklassen till årskurs 6 och analyser

av resultaten och åtgärdsdiskussioner måste bli hela skolans angelägenhet. Idag är huvudsakligen lärarna i årskurs 5 engagerade och det upprättas individuella planer för alla elever utifrån resultaten på ämnesproven i årskurs 5. Det sker ingen systematisk återkoppling från Grönkullaskolan som tar emot eleverna i årskurs 7. En sådan uppföljning skulle kunna bilda grunden för diskussioner kring de förändringar som skulle behövas för att förbättra elevernas kunskapsresultat som är ett förbättringsområde för skolan. Som en del i arbetet med att skapa förutsättningar för en ”röd tråd” finns det ett system på skolan där lärare ”följer med ” barnen/eleverna till nästa grupp. Övergången från förskolan till förskoleklassen och sedan till skolan är problemfria. Förskolebarnen slussas över till förskoleklassen successivt under våren genom att de deltar i gemensamma aktiviteter. Det utses också faddrar i förskoleklassen till de yngre barnen. Det finns olika former av dokumentation som följer barnet, planeringsböcker, ”vår bok” och samlade teckningar.

Inspektörerna kan dock konstatera brister i det faktum att nästa skede inte alltid bygger vidare på det föregående i den utsträckning som vore önskvärd när det gäller arbetsformer och innehåll. Detta innebär att eleverna ibland kan möta repetition stället för nya utmaningar.

Övergången till Grönkullaskolan i årskurs 7 kan planeras bättre och ges ett tydligare innehåll. Det är ett gemensamt förbättringsområde för de båda skolorna.

Från och med detta läsår samlas lärarna till möte en gång per vecka för att diskutera utveckling av undervisningen i de olika ämnena. Skolans utvecklingsgrupp har lagt strukturen för det arbetet. Rektorn har samtal med de elever som lämnar Hjortsbergaskolan för att få deras bild av hur de upplevt skolan för att identifiera förbättringsinsatser. Individuella studieplaner/utvecklingsplaner används på förskolan och i årskurs 6. Under läsåret 04/05 skall alla årskurser börja använda sig av den modellen. Denna struktur fortsätter dock inte på den mottagande Grönkullaskolan.

Tillgången till stöd av olika slag bedöms av inspektörerna som tillfredsställande, stöd ges vid kunskapsbrister men även då en elev mår dåligt av olika skäl. Åtgärdsprogram finns för fem elever på skolan. Analyser av dem visar att de skulle kunna utvecklas för att på ett tydligare sätt ange vem som är ansvarig för respektive insats och tidpunkt för uppföljning. Skolans resursteam, nybildat detta läsår, är ett forum för samverkan mellan personal och rektorn i frågor som rör elever i behov av olika former av extra utvecklingsstöd. Gruppen består av åtta personer och förutom rektorn ingår olika resurspersoner, exempelvis speciallärare, specialpedagoger, förskollärare/bibliotekarie och fritidspedagog.

Skolan har ett tydligt hälsoinslag som samtidigt knyts till olika ämnen: Alla går en promenad varje dag före lunchen, en uppmätt sträcka. Promenaden används sedan som ett inslag i undervisningen. Hur många gick rundan i dag (totalt på skolan), hur mycket har vi då gått tillsammans. Hur långt har vi nått? Var befinner vi oss nu, hur ser det ut där? Hur långt har vi kvar till vårt mål? (Målet var den här gången Grekland, eftersom man arbetat med OS som tema).

Förskoleklassen

Verksamheten präglas av leken som ett dominerande inslag. Elevernas möjlighet att välja aktivitet utifrån intresse och mognad är stor.

Förskolan

Barnen har en individuell utvecklingsplan som upprättas av föräldrar och personal tillsammans. Där anges, på ett föredömligt sätt, vad förskolan skall arbeta med för att stimulera det enskilda barnet med utgångspunkt från de styrkor och intressen barnet har. Arbetet följs upp med barnens portfolio, "Min bok", barnets eget album och dokument med personalens reflektioner. Uppföljningen sker vecko- och terminsvis. Arbetet med planer och annan dokumentation möjliggör också för föräldrarna att känna sig delaktiga.

Fritidshemmet

Verksamheten är strukturerad i form av vissa temaveckor, då barnen får prova på olika material och tekniker för skapande. I övrigt är inte verksamheten långsiktigt planerad, utan bygger på vad barnen själva vill för stunden.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att det sker pedagogisk verksamhet/undervisning av god kvalitet på förskolan/skolan. Förskolans arbete med individuella utvecklingsplaner och annan dokumentation kring barnen är föredömligt. Inspektörerna bedömer att ytterligare diskussioner i personalgruppen för att förbättra kontinuiteten i undervisningen från förskoleklass till årskurs 6 samt en återkoppling från mottagande 7-9 skola är några åtgärder i arbetet med att förbättra elevernas kunskapsresultat. Insatserna för de elever som behöver särskilt stöd har en medveten och tydlig inriktning och arbetet bedöms som mycket gott. Övergången för eleverna till Grönkullaskolan kan förbättras genom gemensamma ansträngningar.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskildas rättsäkerhet.

Hjortsbergaskolans rektor tillträdde läsåret 03/04. Rektorn är utbildad förskollärare och har genomgått den statliga rektorsutbildningen. Ledarskapet på enheten är ett nära och positivt ledarskap där filosofin bygger på allas lika värde och vikten av en god självkänsla och tillit till sin förmåga. Detta präglar relationen mellan de vuxna och barnen/eleverna på enheten där de vuxna alltid finns nära och i samspel med barnen/eleverna. Rektorns bild av ledarskapet är att en av de viktigaste uppgifterna i utvecklingsarbetet är att skapa förutsättningar för möten så att dialoger kommer till stand. Utifrån ambitionen att prioritera den pedagogiska utvecklingen har enheten pedagogiska möten en gång i månaden. Målen

för innevarande läsår är Hälsa, Kommunikation och It. De intervjuade lärarna anser att det finns ett stort utrymme för pedagogiska diskussioner på skolan och att rektorn är angelägen om att dessa prioriteras.

Under förra läsåret genomfördes ett gediget kvalitetsarbete i form av att ta fram en ny, gemensam lokal arbetsplan. I den har skolan konkretiserat målen för att utveckla en heldagsskola med helhetssyn. Föregående läsår hade skolan tre prioriterade mål som utvärderades, "Hälsa, Att kommunicera matematik och Samverkan med näringslivet". I slutet av läsåret diskuterar skolans personal vilka mål de skall arbeta med och utveckla under det kommande läsåret. Med utgångspunkt från de nationella styrdokumenterna och de lokala förutsättningarna beslutas om mål och utvecklingsprocesser som blir grunden för det nya läsårets lokala arbetsplan. I fokus för utvecklingsarbetet står att skapa en helhet på skolan där eleverna upplever en tydlig kontinuitet i sin undervisning. I detta syfte är det också viktigt att samarbete med Grönkullaskolan kommer till stånd. Ett sådant samarbete krävs också för att respektive skola skall kunna säkerställa att eleverna får den undervisning de har rätt till med avseende på fastställda timplaner.

Skolan har en utvecklingsgrupp som består av en representant från varje arbetslag och fritidspedagogen. Köket adjungeras vid behov. Gruppen har en övergripande funktion när det gäller enhetens utvecklingsarbete och kompetensutveckling och medverkar dessutom vid enhetsrådsmötena. Skolan har med hjälp av EU-bidrag, genomfört många kompetensutvecklingsinsatser under de senaste åren. Skolan deltar i en del olika projekt och man har börjat använda Skolverkets analyschema "Språket lyfter" och "Analyschema i matematik".

Idag finns planer och tankar kring fortsatta satsningar, men det råder en viss osäkerhet om de ekonomiska förutsättningarna kommer att tillåta detta. Kollegaskuggning är en metod för utvärdering och verksamhetsutveckling som man har haft många diskussioner kring och gärna vill prova, men tiden för att genomföra det ses som ett problem.

Registerkontroll sker av alla anställda, såväl vid vikariat som vid fast anställning.

Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte de krav som förordningen anger. Redovisningen består av beskrivningar av det arbete som bedrivits i de olika arbetslagen på skolan. Det saknas tydliga kopplingar till nationella mål och redovisningen av resultat, resultatanalyser och åtgärder för utveckling kan förbättras väsentligt. Likaså skall skolan som helhet redovisa, inte enbart de enskilda arbetslagen.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att enheten har en ledning som är väl förtrogen med verksamheten och på ett föredömligt sätt leder verksamheten. Enheten har idag en struktur för att driva utvecklingsfrågor och utrymme ges för att all personal skall ha möjlighet till pedagogiska diskussioner. Samarbete med Grönkullaskolan är nödvändigt för att säkerställa att eleverna får den undervisning de har rätt till enligt fastställd timplan. Skolans kvalitetsredovisning har brister och uppfyller inte de krav som förordningen ställer.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Hjortsbergaskolans lokaler är helt tillgängliga för elever med fysiska funktionshinder och inspektörerna upplever att det finns en beredskap för att genomföra ytterligare anpassningar vid behov.

Inom Hjortsbergaskolans upptagningsområde finns inte många elever med utländsk bakgrund. Modersmålsundervisning erbjuds de elever som är berättigade, men det är ingen elev som har det just nu. Kunskapen bland lärarna om elevernas rätt till stöd genom studiehandledning på modersmålet har vissa brister. Svenska som andraspråk läses av två elever på skolan.

Elevers val är inlagt som ett arbetspass per vecka, lärarna sätter ihop alternativ utifrån de kompetenser som är tillgängliga. Planer finns att ha det under en 6-veckorsperiod. Förskolan har också provat former av elevers val genom att barnen fick välja mellan tre saker att arbeta med. Enligt de intervjuade lärarna är det "ett område för diskussion och utveckling".

Föräldrarna bidrar till vissa aktiviteter på skolan genom ekonomiska bidrag. De betalar ibland kostnaderna för en utfärdsbuss med ca 20 kronor per elev och står för liftkortskostnaden på 40-50 kr vid vissa friluftsdagar.

Förskolan

Platser i förskolan kan erbjudas de föräldrar som har behov vid den tidpunkt de önskar. Barn till föräldralediga eller arbetslösa föräldrar deltar i verksamheten femton timmar per vecka fördelat på fyra dagar. De barn som har plats i "allmän förskola" är integrerade i förskolegruppen.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Hjortsbergaskolan följer de förordningar som reglerar den rätt till utbildning eleverna har. Elevers val bör diskuteras så att det blir ett verkligt val som bättre svarar mot förordningens krav på "fördjupning och breddning" av ämnena. De avgifter som föräldrarna betalar bör ses över och rutinerna eventuellt förändras för att tillse att utbildningen är avgiftsfri och att man tillser att det i verksamheten i övrigt endast förekommer enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

I Hjortsbergaskolan bedömer inspektörerna att det finns förutsättningar för att bedriva en undervisning av god kvalitet. Lokalerna på skolan är av ljusa, fräscha och luftiga och ger möjligheter till en flexibel och stimulerande läromiljö. Miljön är rik och stimulerande utan att bli rörig.

Utemiljön är i många avseenden stimulerande och närheten till skogen och sjön erbjuder spännande möjligheter för barnens lekar och andra aktiviteter. Här finns rika möjligheter för barnens egna planer, fantasi och kreativitet. Utrymmet närmast skolbyggnaderna erbjuder dock inte så mycket stimulans och saknar lekredskap och ytor för att tillfredsställa de yngsta förskolebarnens behov.

Huvuddelen av lärarna på skolan har utbildning för den verksamhet de undervisar i, de har god kompetens och erfarenhet. Det finns en speciallärare som har 0,50 tjänst. Möjligheterna att erbjuda stöd till de elever som bedöms vara i behov av det upplevs som tillräckligt av de tillfrågade, såväl pedagoger, föräldrar som elever.

Läromedlen är av godtagbar standard, en blandning mellan gammalt och nytt, men välvårdat och ändamålsenligt. Tillgången till datorer bedöms som god.

Resurserna för kompetensutveckling har tidigare varit goda och skolan har genomfört flera EU-projekt med gott resultat. Idag finns en oro inför framtiden, det ekonomiska utrymmet har krympt och det finns ingen tilldelning av medel för kompetensutveckling. Den kompetensutvecklingsplan som funnits gällde tom läsåret 03/04 och skolan har idag ingen gemensam plan. Dock finns en plan för varje anställd som upprättats vid utvecklingssamtalen. Under hösten 2004 avser rektorn att det skall tas fram en ny plan som blir gemensam för skolan.

Biblioteket är centralt placerat i skolbyggnaden och är en integrerad resurs i undervisningen. Biblioteket är öppet och alltid tillgängligt. Den person på skolan som är biblioteksansvarig har ett nära samarbete med kommunens bibliotek för inköp och lån av böcker.

Fritidshem

Skolbarnsomsorgen är integrerad i skolans lokaler, en kreativ miljö som inbjuder till lek. I de två grupperna finns 20 respektive 19 barn och personalen består av en fritidspedagog och tre barnskötare.

Förskolan

Förskolans lokaler är luftiga och utgör en fin miljö. Barnens alster finns uppsatta och miljön känns barnvänlig och inspirerande. Det finns tillgång till läromedel och material av varierande slag som är lätt tillgängliga för barnen.

Vid vissa aktiviteter använder förskolan gymnastiksalens omklädningsrum vilket innebär att barnen måste gå nerför en mycket brant trappa som innebär en tydlig fallrisk.

På förskolan finns åtta anställda, varav en person är resurs för ett barn i behov av stöd. Tillgången på personal är god, ca 4,5 barn/vuxen. Av de åtta vuxna i förskolan har tre utbildning som förskollärare och fem som barnskötare. Fördelningen av förskollärarna är ojämn, på avdelningen för de äldre barnen 3-5 år, Snäckan, arbetar endast en förskollärare.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att det finns resursmässiga förutsättningar att bedriva verksamhet/undervisning av god kvalitet på förskolan/skolan. Utemiljön som utgör en stor tillgång för verksamheten med närhet till skog och sjö kan dock utvecklas så att området närmast skolan på ett bättre sätt tillfredsställa förskolebarnens behov. Andelen personal med förskollärarutbildning på förskolans olika avdelningar bör beaktas vid fördelning av personalresurserna.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Hjortsbergaskolan övergripande är av mycket god kvalitet. Det är en skola med föredömlig ledning som präglas av god stämning, respekt och omtanke. Det pågår ett mycket gott arbete för att skapa en gemensam elev- och kunskapssyn i ett 1-13 årsperspektiv och arbetet med att öka elevinflytandet har påbörjats. Förskolan har en god dokumentation och föredömligt utformade individuella utvecklingsplaner. Arbetet med att ge eleverna olika former av särskilt stöd i ett tidigt skede är mycket gott. Samarbetet med föräldrarna är föredömligt och arbetet i det gemensamma enhetsrådet ger föräldrarna möjlighet till engagemang och påverkan. Skolan har idag en utmärkt struktur för att driva utvecklingsfrågor och utrymme ges för all personal att ha pedagogiska diskussioner.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- fortsätta ansträngningar för att säkerställa att alla på skolan omfattas av den elev- och kunskapssyn som läroplanen anger,
- ytterligare utveckla elevernas möjligheter till inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer,
- fortsätta arbetet med att skapa kontinuitet i undervisningen bland annat genom att samordna ämnesområden så att eleverna uppfattar helheter och sammanhang och att undervisningen bygger vidare på arbetet i föregående verksamhet/årskurs,
- utveckla samverkan med Grönkulla skolan för att följa upp elevernas kunskapsresultat som ett led i utvärderingen av skolans resultat,

- förbättra samarbetet med Grönkullaskolan för att underlätta elevernas övergångar,
- skapa rutiner för att (tillsammans med Grönkullaskolan) kunna garantera elevernas rätt till undervisning enligt den nationella timplanen,
- se över innehållet i elevens val,
- se över de avgifter som föräldrarna har för undervisningen för att säkerställa att det endast förekommer enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad,
- se över lekmiljön närmast skolbyggnaden utifrån de yngsta förskolebarnens behov och
- beakta andelen förskollärare vid fördelning av personal på respektive avdelning.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Skolans kvalitetsredovisning innehåller ingen redovisning eller bedömning av skolans resultat och det saknas tydliga kopplingar till de nationella målen. (1 § förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet).

Datum	Ort
2005-03-15	Lund

Agneta Ericsson
Helena Olivestam Torold